

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko
Zarządu Związku Powiatów Polskich
w sprawie Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności

7 czerwca 2021 roku

Pandemia Covid-19 w sposób nieodwracalny wpłynęła na funkcjonowanie społeczeństwa. W chwili obecnej, gdy zbliżamy się ku jej końcowi musimy zwrócić szczególną uwagę z jednej strony na zniwelowanie strat, które zostały nią spowodowane, a z drugiej strony na wzmocnienie odporności społeczeństwa na ewentualne przyszłe zagrożenia i wyzwania. Z tego względu na pełną akceptację zasługuje inicjatywa podjęta przez władze unijne odnośnie utworzenia Funduszu Odbudowy – z przeznaczeniem na te właśnie cele. Sens istnienia tego funduszu w jeszcze pełniejszym stopniu odzwierciedla jego anglojęzyczna nazwa – NextGenerationUE. Fundusz ten ma być inwestycją w przyszłość Unii i jej państw członkowskich.

Związek Powiatów Polskich stoi na stanowisku, że pula środków przeznaczona na potrzeby naszego kraju – jeśli tylko zostanie właściwie wydatkowana – może stanowić ważny bodziec rozwojowy we wszystkich obszarach funkcjonowania państwa. Z tej przyczyny pozytywnie oceniamy ideę stojącą z Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Zwracamy jednocześnie uwagę, że krytyczne podejście do niektórych rozwiązań nie jest negowaniem szansy rozwojowej dla Polski, a wyrazem troski. Pieniądze powinny być bowiem wydane w sposób racjonalny, a nie na zasadzie ich przerobienia na bieżące potrzeby.

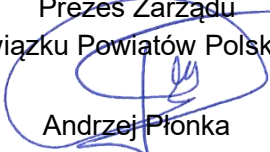
Związek Powiatów Polskich – nie wdając się w szczegóły dotyczące poszczególnych kierunków działań – zwraca uwagę na następujące kwestie:

1. Nie wolno nam tracić z oczu głównego celu otrzymywanych przez nasz kraj środków – budowy podstaw do sprawniejszego i bardziej odpornego na zagrożenie społeczeństwa i państwa. Jest rzeczą oczywistą, że większą odpornością cechują się systemy rozproszone, a nie scentralizowane. Państwo silne to nie to państwo, które poprzez centralną administrację rządową próbuje zarządzać wszystkim, ale to, które koncentruje się na sprawach najważniejszych. Z tej przyczyny zaznaczamy, że wbrew idei NextGenerationUE będzie próba finansowania z otrzymanych środków działań oznaczających w praktyce ograniczenie roli samorządu terytorialnego, ewentualnie jego uzależnienie od arbitralnych decyzji rządu.
2. Popieramy dążenie samorządu wojewódzkiego do uzyskania możliwie silnej roli w procedurach dystrybucji środków. Zróżnicowanie regionalne Polski jest faktem – i nie stanowi ono zagrożenia dla unitarności państwa, ale jest ogromną wartością. Oznacza ono jednak konieczność dostosowania szczegółowych kierunków interwencji do lokalnych potrzeb, a to jest możliwe nie w przypadku dzielenia środków ogólnokrajowo z pozycji Warszawy, ale w przypadku uznania województw za partnerów we wdrażaniu KPO. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że tak jak Unia Europejska kierując się zasadą subsydiarności nie próbowała na poziomie Brukseli samodzielnie zarządzać środkami NextGenerationUE, tak analogicznie Polska, kierując się tą samą zasadą, powinna przewidzieć przekazanie uprawnień decyzyjnych odnośnie części środków na niższy poziom zarządzania.

3. Wydatkowanie wszystkich środków publicznych powinno być podporządkowane jasnym i obiektywnym kryteriom; dotyczy to również środków rozdzielanych w oparciu o KPO. Oczekujemy zatem zarówno jasnego precyzowania na poziomie wdrażania owych kryteriów – w sposób wykluczający nawet cień podejrzeń odnośnie ewentualnego partyjnego klucza podziału, jak i instytucjonalnych gwarancji obiektywizmu. Z tej przyczyny oczekujemy utworzenia Komitetu Monitorującego spełniającego dwa podstawowe warunki. Po pierwsze – musi to być Komitet mający realne uprawnienia decyzyjne – analogicznie do komitetów funkcjonujących do tej pory dla poszczególnych programów operacyjnych – a nie jedynie rolę kontrolno-dekoracyjną, bez realnego wpływu na wydatkowanie środków. Po drugie – przedstawiciele rządu nie mogą mieć w Komitecie większości miejsc.
4. Obowiązujące reguły wydatkowania Funduszu Odbudowy nie wymagają przeznaczenia środków z części kredytowej na wsparcie udzielane w formach zwrotnych. Co więcej – nie można wykluczyć, że środki pozyskane przez państwo w ramach części kredytowej również będą dalej dystrybuowane poprzez instrumenty zwrotne. Z tej przyczyny nie budzi naszych emocji kwalifikacja poszczególnych instrumentów wsparcia do części dotacyjnej albo części pożyczkowej. Przesądzające z punktu widzenia samorządu terytorialnego będą decyzje krajowe dotyczące sposobu realizacji poszczególnych przedsięwzięć.
5. Nie bez znaczenia jest wzajemna relacja KPO i ogłoszonego niedawno Polskiego Ładu. Wykorzystanie przez jednostki samorządu terytorialnego środków z Funduszu Odbudowy wymaga posiadania odpowiedniego potencjału, w szczególności potencjału finansowego. Kierunki działań zapowiedziane w ramach Polskiego Ładu ów potencjał osłabiają, a tym samym mogą przesądzić o wdrażaniu KPO na poziomie lokalnym.

Wszystkie wymienione powyżej kwestie są obecnie niedostatecznie jasno zakomunikowane i jako takie budzą obawy. Mamy nadzieję, że są to obawy nieuzasadnione. Wzywamy zatem rząd do jak najszybszego skierowania do konsultacji projektu tzw. ustawy wdrożeniowej. Jej treść będzie najlepszym sprawdzianem tego, czy samorząd terytorialny w ramach KPO jest traktowany jako rzeczywisty partner w odbudowie kraju po pandemii i w zwiększaniu odporności na nowe wyzwania, czy też jako – w najlepszym razie – klient wszechmocnej administracji rządowej.

Treść ustawy wdrożeniowej przesądzi zatem o ocenie całości rozwiązań ujętych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka